

Ak knižnica nemá čo požičať, potom je už veľmi zle...

Tekovská knižnica má za sebou dlhé roky pôsobenia. Len nedávno (v decembri 2017) si pripomenula dvojitú jubileum - oslavovalo sa 90. výročie vzniku

1. slovenskej knižnice v Leviciach a zároveň 65. výročie otvorenia a sprístupnenia bývalej Okresnej ľudovej knižnice. V súčasnosti v nej pracuje 23 nadšencov, ktorí ponúkajú návštevníkom široké portfólio služieb vo viacerých oddeleniach. Keďže sa práve skončil mesiac, ktorý sa už dlhé roky spája s knihou a čítaním, pripravili sme pre čitateľov Slovenskej brány rozhovor s Mgr. Janou Holubcovou, riaditeľkou Tekovskej knižnice v Leviciach.

• Mesiac knihy je práve za nami, ako ho oslávila Tekovská knižnica?

- Tento marec bol v porovnaní s ostatnými výnimočný, pretože v rámci projektu z Fondu na podporu umenia sme získali finančné prostriedky na nákup a výrobu nábytku. Sme veľmi radi, že sme ich dostali, ale vyšlo nám to tak, že nábytok nám dodali práve v Týždni slovenských knižníc (TSK), keď boli v našom kraji prázdniny. Oddelenie literatúry pre deti sme museli kvôli tomu druhýkrát zatvoriť a nemohli sme uskutočniť všetky podujatia, ktoré každoročne robíme. Avšak v rámci TSK sme mali iné pravidelné podujatia, napr. multimediálne podujatie Mytológia v hudbe a hudba v mytológii (tento rok to bola Čína), ktoré knižnica pripravuje už niekoľko rokov, ďalej to bolo stretnutie s autorkami Evou Avou Šrankovou a Janou Chmelovou, potom počas Týždňa mozgu sme pripravili interaktívne aktivity pre deti Bystre hlavičky a multimediálne podujatie Storočie spomienok. Okrem toho sme si pripomenuli Pavla Dobšinského počas Dňa ľudovej rozprávky a v spolupráci s Tekovským múzeom sme pre najmenších čitateľov pripravili ďalší ročník Noci s Andersenom.

• Kedysi bola tradícia, že zápisné do knižnice bolo v tomto období zdarma. Platí to aj v súčasnosti?

- Mali sme to aj teraz pre prvočitateľov, práve počas Týždňa slovenských knižníc.

• Keď sme už pri bilančovaní, môžete nám zrekapitulovať obdobie uplynulého roka? Čím sa môže knižnica pochváliť?

- Napríklad úžasne prepracovanou prácou s deťmi. Začínáme od najútlejšieho veku - chodia k nám už detičky, s ktorými sú mamičky na materskej dovolenke. Potom, pravdaže, školári a školáci... Skrátka, široké spektrum aktivít a podujatí pre všetky vekové kategórie. Pokračujeme v projekte Jedna kniha ročne pre knižnicu, čím knižnica získava nové tituly formou darov od čitateľov. V mnohom nám tiež pomáha naše občianske združenie Hlas knižnice, ktoré funguje už 15 rokov. Aktuálne máme za sebou vypracovanie nového projektu a ak nám ho

schvália, zrealizujeme výmenu nábytku v oddelení odbornej literatúry a priestoroch literárneho klubu. Keď sa toto podarí, budeme mať nanovo vybavené všetky oddelenia služieb. Vlni v novembri sme totiž vymenili nábytok v oddelení beletrie a - hoci sme ešte stále v dočasných priestoroch - hádam sa raz presťahujeme do tých zrekonštruovaných.

• Oddelenie beletrie sa zrejme stane príslušným kvôli spomínanej rekonštrukcii. Aké sú najnovšie informácie ohľadom sťahovania?

- Keď sme sa z dôvodu rekonštrukcie budovy sťahovali do náhradných priestorov, malo to byť na 5 mesiacov. To bolo v auguste 2014. Z pôvodných piatich mesiacov pomaly budú už 4 roky. Navyše priestor, ktorý máme prenajatý, je omnoho menší. Knižnica celkovo prišla o takmer 500 m², takže fungujeme v stiesnených pomeroch. Darom získame financie na vybavenie interiéru, „nafúknuť“ ho nevieme, aby sa tam vošlo všetko. Oddelenie odbornej literatúry je na tom rovnako, chýba študovňa, ktorú sme mali v pôvodných priestoroch v Družbe. Nová architektonická štúdia problém s priestorom nevyrieši, pôdorys i počet regálov ostane rovnaké, takže sú to len kozmetické úpravy. Preto už dlhé roky snívame o vlastnej účelovej budove.

• Čo všetko vlastne patrí do portfólia vašich služieb?

Knižnica - to nie je len požičavanie kníh, časopisov a novín. Zabezpečujeme medziknižničnú výpožičnú službu a medzinárodnú výpožičnú službu. Hudobný kabinet disponuje počítačom pre nevidiacich a slabozrakých s hlasovým softvérom a so zväčšeným písmom. V spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich M. Hrebendu v Leviciach zabezpečuje výpožičavanie zvukových kníh pre nevidiacich a slabozrakých, čo sa teraz rozšírilo aj pre inak zdravotne postihnutých. Regionálne oddelenie sústreďuje literatúru z Levíc a z okolia (knihy, ale aj periodickú tlač) a zabezpečuje rešerše, okrem toho robí propagáciu knižnice a má na starosti aj edičnú činnosť, pretože knižnica má na svojom konte niekoľko úspešných publikácií a pripravuje ďalšie.

• Čo ešte ponúka knižnica svojim návštevníkom?

- Sme prvou knižnicou na Slovensku, ktorá má vyškoľnú trénerku pamäti, takže celoročne knižnica pripravuje takéto tréningy pamäti, čo je špecialita najmä pre seniorov. Organizujeme besedy s autormi a spolupracujeme s Literárnym klubom Dúha. Máme herňu pre postihnuté deti, ktorú navštevujú žiaci Spojenej školy internátnej v Leviciach. Pripravujeme pre nich špeciálne podujatia a oni nám potom zvdaky urobia slávnostné otvorenie Týždňa slovenských knižníc. Organizujeme rôzne akcie a podujatia pre všetky vekové

ve či inak špecializované kategórie. Väčšinou ide o školy alebo inštitúcie sídlace v Leviciach, ale chodia k nám klienti aj zo širšieho okolia, napr. z Bardoňova zo Zariadenia sociálnych služieb Baracha. Zavítajú k nám aj stredné školy, ktoré majú záujem o inštruktážne exkurzie na vyhľadávanie v databázach, aby sa v nich študenti vedeli zorientovať pri vyhľadávaní zdrojov k seminárnym prácam. No a, samozrejme, sme metodické, bibliografické a koordinačné centrum knižníc v regióne.

• Koľko knižníc spadá pod Tekovskú knižnicu?

- 83 knižníc, ktoré majú ešte 4 pobočky, ale nie všetky sú fungujúce. Niektoré obce majú síce knižnice zriadené, no nevykonávajú žiadnu činnosť, tie sa potom vykazujú ako stagnujúce.

• S čím sa najviac obracajú na vás obecné knižnice?

- Väčšinou vtedy, keď ide o nejaký problém so zriadením, alebo nastala personálna výmena. Taktiež sa pýtajú, keď pripravujú revíziu knižničného fondu alebo určitý projekt. Od nás dostávajú metodické usmernenia, oboznamujeme ich s prenosom informácií a veľa konzultácií je aj pri vyhodnocovaní roka, kedy vydávame za celý okres dokumentáciu o činnosti knižníc.

• Pozrime sa bližšie na rozširovanie fondu. Aké výsledky máte, čo sa týka nákupu kníh, v uplynulom roku?

- V roku 2017 sme nakúpili knihy, časopisy a noviny do fondu v hodnote 13 126,22 €. Na porovnanie však uvieme rok 1985, kedy sme na toto mali vyčlenených 800 000 korún, a pritom cena knihy vtedy bola minimálna v porovnaní s dneškom (pohybovala sa v jednociferných číslach). Domnievam sa, že je chyba, ak knižnice nemajú dostatok finančných prostriedkov na nákup literatúry, pretože mnoho ľudí ich nemá tiež, takže si ich nemôže dovoliť. Bežný

človek, obľubujúci literatúru, si ju nekupuje, ale požičiava v knižnici. A keď dané tituly nemá ani knižnica, tak si nemá čo požičať. A to je už potom veľmi zlé...

• Na základe čoho sa určuje, ktoré knihy sa zakúpia do fondu? Keďže peňazí je málo, tak predpokladám, že sú nejaké zoznamy...

- Oddelenie akvizície a metodiky zabezpečuje dopĺňanie knižničných fondov, kolegyne majú edičné plány, ponuky vydavateľov, kníhkupcov, okrem toho od niekoho dostaneme knihy so zľavou na základe dohody. Prednostne sa tiež kupujú pokračovania rôznych sérií. Takto to funguje zo strany knižnice. Na druhej strane robíme si zoznamy literatúry, o ktorú majú záujem čitatelia.

• Ale asi to nie je iba podľa toho, čo diktuje aktuálny trend. Povedzme, že ak sa tvrdí, že je „in“ trilógia 50 odtieňov, nemusí ju čítať celé Slovensko...

- Nie, i keď je pravda, že ľudia to hľadajú. A keď už viacerí prídu s rovnakou požiadavkou, nemôžeme to ignorovať. Nemôžeme nakupovať iba literatúru pre náročných, keď vieme, po čom je dopyt - „idú“ ženské romány, detektívky... Ale tým nechcem povedať, že medzi nimi sa nenájdu kvalitne spracované diela. Bolo by nezmyslom budovať fond iba z literatúry, ktorá sa požičiava málo. A tých vyše 170-tisíc výpožičiek za uplynulý rok tiež o niečom svedčí, na niektoré tituly sú dokonca poradovníci, čitatelia si ich rezervujú cez internet priamo z domu, ako aj iné služby, ktoré ponúkame takto elektronicky.

• A čo e-booky?

- Predstava, že úplne nahradia knihy, sa nejaká nenaplní. Návštevy odborných podujatí nám potvrdzujú stúpajúci trend, ale nie až taký, aký sa pôvodne očakával. Predpokladalo sa totiž, že ich bude oveľa viac. V knižnici ich zatiaľ nemáme, ale inde sa poskytujú aj elektronické výpožičky. To sa však netýka nás, ale väčších knižníc iného typu (univerzitné a špecializované knižnice), pretože na to treba mať dobré finančné zabezpečenie.

• Vzhľadom na tie obmedzené priestory - čo robíte s knihami, ktoré vyradíte z fondu?

- Bolo by barbarské knihu vyhodiť alebo dať do zberu papiera! Vždy je lepšie, ak publikácia žije ďalej, takže tituly vyradené z fondu, ale aj tie, ktoré knižnica dostane ako

dar a nepotrebuje ich, môžu ešte niekomu spraviť radosť. Oddelenie beletrie robí celoročne tzv. Jarmok kníh, kde si ich záujemcovia môžu kúpiť za pár centov. Zvykneme ich tiež darovať rôznym organizáciám, napr. detskú literatúru školám a pod.

• Ako je to s návštevnosťou a požičavanim kníh? Číta sa v zime viac ako v lete, alebo je to inak?

- Je to rôzne. Oddelenie beletrie má napríklad v letnom období viac výpožičiek ako inokedy.

• Takže ľudia si berú knihy na letné dovolenky?

- Pôvodne som si myslela, že knihy sa požičiavajú na dlhé zimné večery, ale vyzerá to skôr opačne...

• A ako je to v iných oddeleniach?

- Deti k nám chodia pravidelne, pretože od septembra do konca mája prebieha súťaž Čítať, čítaš, čítame, ktorú v júni vyhodnocujeme. Každoročne sa do nej zapája okolo 900 detí. Jej autorkou je PhDr. Vlasta Kollárová, takže ide o našu pôvodnú súťaž a môžeme sa pochváliť, že trvá najdlhšie na Slovensku (26 rokov) a predtým bola dlhé roky súťaž Celá trieda číta.

• Inšpirovala sa touto súťažou aj nejaká iná knižnica?

- Viem, že v Nitre majú podobnú súťaž, nepátrali sme však po tom, aké majú pravidlá. My máme veľmi prísne kritériá, ktoré musia deti splniť - na 10 mesiacov majú rozvrhnutý program, v rámci ktorého vieme deti k čitateľskej samostatnosti.

• Veľa vecí nájdete dnes žiaci a študenti na internete. Nie je aj toto príčinou odklonu od klasického požičavania si kníh?

- Je to veľmi pravdepodobné. A neteší nás ani situácia, keď k nám prídu vysokoškolskí študenti s požiadavkou na vypracovanie rešerše trebárs k diplomovej práci, dostanú od nás požadovaný zoznam titulov a tým to končí. Voľakedy si študenti potrebnú literatúru fyzicky hľadali a preštudovali a potom ju použili vo svojej práci. Teraz dostanú hotovú rešeršu, no o konkrétne knihy väčšinou už záujem nemajú. Vystávajú potom otázky, odkiaľ vlastne čerpajú materiály k práci a či to ich pedagógom neprekáža...

Pripravila
Anna Medzihradská
Foto: archív
Tekovskej knižnice

Deti v knižnici počas Noci s Andersenom

Tekovská knižnica v číslach - štatistika za rok 2017

- 4 022 čitateľov
- 102 828 kníh vo фонде
- 55 556 návštevníkov (z toho 37431 prezenčne a 18 125 online)
- knižnica poskytla 174 920 výpožičiek
- knižnica pripravila 625 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo 12 649 účastníkov